

Handwritten signature

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

MAANDOVERZICHT

No. **12** - 195**1**

B I N N E N L A N D S E   V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht no. 12 - 1951

V E R T R O U W E L I J K

I N H O U D

I	Communisme Internationaal	blz.	1
II	Activiteit van de CPN en haar Hulporganisaties	"	4
III	Vakbeweging	"	11
IV	Andere Stromingen	"	17
V	Indonesië	"	23
VI	Overzicht stakingen December 1951	"	26

Bijlagen: 2

HOOFDSTUK ICOMMUNISME INTERNATIONAAL

Het blijft voor de nationale zaakwaarnemers van het stalinisme moeilijk om de tactische lijn van het Kremlin voortdurend strak te volgen. In het verleden, bij het openlijk uitbreken van het conflict-Tito bijv., zat de partijleiding in Nederland dagen lang "achter het nieuws". Zij had kennelijk geen of onvoldoende instructie van hogerhand hoe te handelen t.o.v. een kwestie van zo overrompelende en ingrijpende aard. Paul DE GROOT werd destijds tegenover het probleem gesteld, hoe de C.P.N. - zonder haar al te zeer haar gezicht te doen verliezen - de reuzezwaai moest maken van het ene uiterste: de tot dan gebruikelijke verheerlijking van de communistische, onverschrokken partisanenleider van Joego Slavië, naar het andere uiterste: de totale verguizing van de "volksverrader en fascistenknecht Tito". De aarzelende houding in politiek opzicht van de partijleiding trok toen sterk de aandacht van de critische buitenstaanders, om nog maar te zwijgen over de gevoelens van onbehagen onder de communisten zelf.

In de afgelopen weken is wederom aan den dag getreden, dat de lagere partijgoden het, vooral bij het bepalen van het opportunistische beleid ver van gemakkelijk hebben. Dit geldt niet uitsluitend voor partijleiders, die geografisch veraf van Moskou en Boekarest zitten. De Sowjetpers oefende nog pas scherpe critiek uit op de manier waarop in Rusland zelf een gewichtige zaak als het nationaliteitenprobleem der Sowjet-Unie verkeerd wordt aangepakt bij de voorlichting van de jeugd. Meer en meer is de topleiding van het stalinisme oock hier in het voetspoor getreden van de oude, imperiale, groot-Russische gedachte, die geen plaats laat aan een normale ontplooiing van de zeer uiteenlopende nationale aspiraties binnen het Sowjet-Russische bloc. Stalins zo vaak geciteerde en geprezen nationaliteitentheorie ten spijt huldigt Moskou thans - evenals eertijds het centralistische Tzarenregime - de suprematie van de Groot-Russische kern in het stalinistische wereldrijk. Een beroep op hun eigen aard en nationale verworvenheden door de talrijke volkeren binnen de USSR wordt steeds minder gebillijkt. Herhaaldelijk worden thans, in tegenstelling met het jongste verleden, nationale aspiraties binnen de Sowjet-Unie zelf in de Russische pers verkortdeeld als "burgerlijke" uitwassen en eventueel zovle symptomen van een arbeidersvijandige gezindheid. Het daaruit voortvloeiende gevaar voor politieke en dientengevolge algehele maatschappelijke discriminatie wordt kennelijk zo acuut geacht, dat vele Sowjet-Russische functionarissen, onder wie vooral onderwijskrachten, er zich thans voor ~~hoden~~ te dezen een duidelijke uitspraak te doen. De bureaucratie van het door Moskou gedichteerde partijwezen werkt blijkbaar verlamdend op de ideologische stuwkracht van velen, die uit hoofde van hun taak en functie geroepen moeten worden geacht om vooral de jeugd te leiden en te stimuleren.

- 2 -

In de Prawda en andere grote Sowjetbladen wordt deze apathie op haar beurt heftig becritiseerd. Maar al deze uitingen van misnoegen schijnen tot op heden niet te kunnen bewerkstelligen dat de verantwoordelijke functionarissen zich bekeren. Zij huldigen het principe van het zich dekken op de voorman. Duidelijke politieke uitspraken van de partijleiding ontbreken of worden, voor zover aanwezig, in de opportunistische praktijk achteraf gedesavoueerd. Het initiatief, dat de partijleiding verwacht, wordt onder die omstandigheden in de kiem gesmoord. De drang naar politiek zelfbehoud heeft in belangrijke mate een sfeer van afwachten gekweekt.

De politieke leiders van de nationale communistische partijen gaan eveneens gebukt onder hun verantwoordelijkheid voor de aanpassing aan de algemene partijlijn. De intuïtie van de Duclos', Lalmand's, Palm Dutt's, De Groot's, e.a. kan niet steeds vermijden dat er op dit terrein fouten worden gemaakt.

TEGENSTRIJDIGHEID

Zulks werd nog eens aangetoond bij de benoeming van een nieuwe Amerikaanse ambassadeur in Moskou. Eind December 1951 werd van Russische officiële zijde (in de nieuwsdienst van het Sowjetministerie van Buitenlandse Zaken) tegen de verwachting in een gunstige commentaar gegeven op de benoeming van George KENNAN tot ambassadeur van de Ver. Staten van Amerika bij het Kremlin. Kennan werd door de genoemde nieuwsdienst gekenschetst als de "eenzaam roepende in de woestijn van de Amerikaanse oorlogshysterie", als de man, die in 1950 uit de diplomatieke dienst in Washington werd ontslagen "omdat hij niet geloven wilde aan de zgn. aanvalsvorbereiding van de Sowjet-Unie".

Zijn benoeming tot ambassadeur te Moskou was, aldus de conclusie, "een succes van de consequente vredespolitiek van de Sowjet-Unie".

Het CPN-dagblad "De Waarheid" heeft hier blijkbaar buiten de waard, d.w.z. buiten de stem van Moskou gerekend. In het nummer van 27-12-1951 gaf deze officiële spreekbuis van de CPN over Kennan een zeer ongunstig oordeel. Deze oud-adviseur van president Truman werd door de redactie zonder meer gedoodverfd als een oorlogshitser en een instrument in handen van de Wallstreet-magnaten.

Met verwijzing naar het optreden van Sowjet-Rusland ter zake en met het oog op de gespierde "vredestaal" van minister Visjinsky in Parijs, kan worden vastgesteld, dat de stalinistische vredespropaganda onverkort zal worden gevoerd, ja zelfs, dat deze propaganda in het nieuwe jaar nog aanmerkelijk luider zal klinken. Sprak Malenkov, de secretaris-generaal der bolsje-

VERTROUWELIJK

wistische partij, niet in zijn rede op Stalins jongste verjaardag over 1952 als van "het beslissende jaar in de strijd voor de Wereldvrede"?

Zoals reeds eerder vermeld vormt de Economische Conferentie te Moskou, die naar de Prawda nu heeft bevestigd in de eerste weken van April 1952 zal worden gehouden, een der belangrijke facetten van die propaganda. Amerika heeft thans als tegenhanger een economische conferentie voor het Verre Oosten aangekondigd, in Tokio of Manilla te beleggen.

De communistische vredespropaganda begroet momenteel zelfs tegenstanders als welkome versterking in het wereldvredefront. De vredesbeweging "De Derde Weg" (zie Hoofdstuk IV), die als een smal pad tussen de martiale bastions van Rusland en Amerika moet worden gebaad, is, zij het met een kritisch voorbehoud, door Stalins volgelingen in Nederland aangeduid als een mogelijk bruikbaar traject tussen Oost en West, dat mede naar het begeerde doel, de wereldvrede kan voeren. Immers, alle beetjes helpen.

Steeds duidelijker blijkt, dat de Sowjetpropaganda alle middelen aangrijpt om bijval te kunnen oogsten in zo breed mogelijke kringen der bevolking van het Westen. De pacifistische en ultra-pacifistische gevoelens van maatschappelijk zeer uiteenlopende groepen en personen worden door het communisme bespeeld, zulks vaak met succes. Een der wegbereiders van de Nederlandse deelneming aan het aanstaand economisch overleg tussen Oost en West op de voornoemde economische conferentie te Moskou, met name Prof Mr C. J. de VRIES, ging inmiddels een stap verder. Volgens een Waarheid-verslag zou deze Rotterdamse hoogleraar zonder meer hebben ontkend, "dat er in Rusland ook maar één oorlogszuchtige stem opgaat". In de Haagse Post, 8-12-1951, propageerde prof de Vries een (niet persé communistisch) vredesoffensief, waarbij hij instemmend een artikel citeerde van mr K.P. VAN DE MANDELE in Economisch Statistische Berichten van 21-11-1951. Mr. van de Mandele heeft aanvankelijk mede initiatief genomen tot het zenden van een Nederlandse delegatie naar bedoelde conferentie in de Russische hoofdstad.

VERTROUWELIJK

HOOFDSTUK II, ACTIVITEIT VAN DE C.P.N. en HAAR HULPORGANISATIES.

VERKIEZINGSCONFERENTIE

Op 15 en 16 December 1951 vond in de Diamantbeurs te Amsterdam de grote conferentie plaats, waar het ontwerp-verkiezingsprogram der Partij voor 1952, volgens het verslag in "De Waarheid", werd voorgelegd aan 686 communisten en 42 partijloze genodigden ter discussie. Elk district zond een aantal door de afdelingen aangewezen gedelegeerden. Het geestdriftig commentaar van "De Waarheid" op de ter conferentie heersende stemming van het geselecteerde gezelschap schijnt niet al te overdreven.

Zo vermeldt het partijdagblad, dat aan het einde van de conferentie het presidium de gedelegeerden geluk wenste "met de zakelijkheid, de helderheid en het hoge peil van de discussies - een peil, zoals in de geschiedenis van de C.P.N. nooit tevoren is bereikt". De communistische pers verzwijgt echter, dat een week tevoren alle districtssecretarissen door het Partijbestuur ter bespreking van de komende conferentie naar Amsterdam waren ontboden. Deze vóór-bijeenkomst kan worden beschouwd als de generale repetitie voor de eigenlijke algemene verkiezingsconferentie. Dat derhalve de discussies "helder en zakelijk" werden genoemd, behoeft na kennisneming van het vorenstaande, dan ook geen verwondering te wekken. Afwijkende meningen werden uiteraard niet gehoord; het waren alle aanvullende of versterkende klanken in het machtig accoord van dit communistische "Wunschkonzert".

DE KINDERSTEM.....

Het Partijbestuur paste voorts ter opwekking van gevoelens van vertedering een dankbaar middel toe. In deze zakelijk-politieke sfeer lieten de organisatoren bij wijze van verrassing enige kinderen (pioniers) optreden, die door het opzeggen van ingeprente, waanwijze volzinnen de aanwezigen moesten doen geloven, dat ook de jeugd vertrouwen stelt in het vredes- en welvaartsstreven der communisten.

Het in een dergelijk milieu ten tonele voeren van een aantal "partijlozen" is min of meer nieuw. Uit hetgeen het Waarheid-verslag als discussiebijdrage van deze "partijlozen" vermeldt, kan worden afgeleid, dat zij op z'n minst de stalinistische partij een goed hart toedragen.

Van niet-partijgangers kan men, juist in zulk een verkiezingsconferentie, politiek-afwijkende inzichten verwachten. Zij werden echter kennelijk niet ten beste gegeven, wanneer men althans veronderstelt, dat "De Waarheid" waarheidsgetrouw is geweest. Het is opvallend hoe de partij dergelijke C.P.N.-lievende "partijlozen" in den lande weet op te sporen en voor haar politieke wagen weet te spannen.

WEDEROM BLOKLIJSTEN

Alvorens - zij het beknopt - in te gaan op de inhoud van het ontwerp-verkiezingsprogram, is het dienstig de aandacht te vestigen op enige andere te dezer conferentie ter sprake gebrachte zaken.

Reeds enige tijd geleden werd in dit opzicht verondersteld, dat de C.P.N. bij de komende verkiezingen ter verhoging van het stemmenaantal bloklijsten zou samenstellen, zoals ook vroeger het geval was. Ter conferentie werd door Paul DE GROOT thans medegedeeld, "dat overal waar mogelijk bloklijsten van communisten en partijlozen zullen worden gevormd". In het verleden is evenwel gebleken, dat het de partij er niet zo zeer om begonnen is de partijlozen in de vertegenwoordigende lichamen te krijgen. Zij zijn daartoe immers te weinig beginselvast, en - hetgeen nog belangrijker is - daarenboven ongrijpbaar voor de controle van het machtige Partijbestuur. Als trekpleisters zijn deze lieden echter alleszins bruikbaar. Van de 42 partijloze genodigden zullen er ongetwijfeld enige voor dit doel gerequireerd worden.

Het is in de partij gebruikelijk velerlei munt te slaan uit een en dezelfde actie. De verkiezingscampagne, waarvan de algemene leiding aan Harry VERHEY is opgedragen, wordt bijv. mede gebruikt om "de strijdbaarheid te vergroten, onze organisatie te verstevigen en de lezerskringen van "De Waarheid" uit te breiden". Voorts wordt f. 150.000.-- gevraagd ter bestrijding van de onkosten waarvan 80 à 85 % moet zijn geïnd één maand voor de verkiezingsdatum.

VERKIEZINGSAGITATIE

Ten aanzien van het voeren der actie wordt aanbevolen in de C.P.N.-districten geen afzonderlijke verkiezingsbureaux in te stellen. De gesproken propaganda zal niet alleen door specialisten worden gemaakt doch ook door de daarvoor geschikte gewone leden. Zij zullen voor dit doel een korte opleiding krijgen in een zogenaamde agitatorencursus. Huisbezoekers zullen in grote getale worden gemobiliseerd. Zij moeten hun naastte omgeving bewerken. Ook in de fabrieken en bedrijven zelf zal verkiezingspropaganda onder de arbeiders moeten worden gevoerd.

Het communistisch verkiezingsprogram zal hier om redenen van noodzakelijke beperking niet in den brede worden besproken. Het is niettemin vermeldenswaard, dat "De Waarheid" van 17 December j.l. slechts het oorspronkelijkeontwerp zonder amendementen publiceerde. Het was in dezelfde bewoordingen aan de gedelegeerden toegezonden, "als handleiding voor de conferentie". De vermelding in "De Waarheid", dat de discussianten aldaar reeds "tal van suggesties deden om het verkiezingsprogram van de C.P.N. tot een nauwkeurige afspiegeling te maken van de verlangens van alle lagen van het werkende volk" gaf dus nog geen

gekloppen naar resp. de eerste en de tweede plaats op de ranglijst.

Ter vergelijking diene onderstaande opsomming der verschillende centrale leuzen in de jaren 1952 en 1948. De nummering is hierbij tevens vermeld. Elke centrale leuze is en was onderverdeeld in enige sub-leuzen.

1952	1948
1. Voor een vredelievend en zelfstandig Nederland	13. Verdediging van de nationale zelfstandigheid.
2. Tegen het herlevend fascisme, voor de verdediging van de grondwet.	14. Vrede en ontwapening.
3. Werk en woningen voor allen.	10. Herstel en vernieuwing van het econ. leven.
4. Niet omlaag, maar omhoog met het levenspeil.	12. Onverkorte handhaving van alle democratische rechten van het volk.
	2. Bestrijding van de woningnood.
	1. Verhoging van de koopkracht der werkers.
	3. Onmiddellijke verbetering van de sociale voorzieningen.
	4. Toereikende compensatietoeslag en overbruggingsteun.
	5. Verbetering van het bestaanspeil van de kleine middenstanders.
5. Voor betere cultuur en onderwijs, voor hulp aan de jeugd.	6. Verdediging van de gulden.
6. Voor vriendschap met een onafhankelijk Indonesië.	8. Bevordering van cultuur en beschaving.
	9. Zorg voor de jeugd.
	11. Afschaffing van het koloniale stelsel.
	7. Vergoeding van oorlogsschade.

HET AMBTENARENVERBOD

De wederafkondiging van het zogenaamde Ambtenarenverbod heeft vanzelfsprekend in de communistische pers verontwaardiging gewekt. Dit verbod lokte ondermeer een verklaring van het Dagelijks Bestuur der C.P.N. uit, waarin wordt gezegd, dat een dergelijke oekase in vreedestijd geen enkele zin heeft. De partij noemt het verbod "onzinnig" indien er een onuitgelokte gewapende aanval van buiten op een vredelievend Nederland plaats vindt. Zij beroept zich o.m. op de verzetshouding van haar aanhangers gedurende de jongste wereldoorlog. In feite wordt betoogd, dat de Partij in een gewapend conflict alleen dan achter de Nederlandse Regering staat, indien de C.P.N. voor zichzelf van oordeel is:

ten 1e, dat de aanval als onuitgelokt moet worden beschouwd;
ten 2e, dat Nederland zich vredelievend gedraagt.

Niets is gemakkelijker dan t.z.t., desnoods tegen beter weten in, vol te houden, dat de Nederlandse Regering zelf aanleiding heeft gegeven tot vijandelijk optreden.

Men denke in dit verband slechts aan de gewapende overval in Mei 1940 van het nationaal-socialistische Duitsland, gericht tegen Nederland. Deze agressie werd toen door de N.S.B. goed gepraat met het argument van uitgelokt Duits optreden, zulks vanwege beweerde neutraliteitsschending door de toenmalige Nederlandse Regering.

De C.P.N. gaat echter nog verder. ~~Voor~~ het eventueel uitbreken van een gewapend conflict ontkennen de Stalinisten reeds bij voorbaat deze als voorwaarde gestelde vredelievende gezindheid van de Nederlandse Regering.

De C.P.N.-leuze "voor een vredelievend en zelfstandig Nederland" is dubbelzinnig, omdat de communisten de goede trouw van onze Regering terzake het handhaven van de vrede voortdurend in twijfel trekken. Hun onophoudelijke verdachtmakingen terzake wijzen in de richting van kwade trouw. In andere zgn. kapitalistische landen voeren de zusterpartijen eveneens een gelijksoortige campagne. Samenvattend kan het verweer van de partij-leiding tegen het heruitgevaardigde Ambtenarenverbod slechts als zwak worden aangeduid.

Van zakelijk gehalte was de uiteenzetting in "De Waarheid" van 2-1-1952 over de in de Staatscourant No. 448, dd. 14-12-1951 verschenen nadere regelen voor de commissie inzake politiek onbetrouwbare ambtenaren, de zgn. "Commissie Van Poelje". De beschouwing is kennelijk samengesteld door een jurist (B.J. STOKVIS?).

Uiteraard wordt ook daarin gezegd, dat de instelling van het Ambtenarenverbod is geschied "op last van Amerikaanse opdrachtgevers". Het Partijbestuur roept "alle vredelievende en vaderlandslievende Nederlanders" op, niet te rusten voor het verbod ongedaan is gemaakt.

Tot op heden drukt "De Waarheid" regelmatig een aantal protesten af, waarvan sommige in grote opmaak. De Partij

VERTROUWELIJK

Bijlage I tracht hiermede aan te tonen hoe algemeen de verontwaardiging in den lande is. De activiteit van de C.P.N. bestond voorts uit de landelijke verspreiding van een pamflet van klein formaat onder de titel "Aanslag op de democratie" (zie bijlage I). In de laatste zitting in 1951 van de Tweede Kamer der Staten Generaal gaf de Minister-President tijdens het zgn. vragenuurtje n.a.v. desbetreffende vragen een nadere motivering. Een interpellatie, aangevraagd door Gerben WAGENAAR, zou nog in behandeling komen.

Mogelijk zal de agitatie rond het Ambtenarenverbod reeds in de naaste toekomst luwen. Men dient er evenwel rekening mede te houden, dat de communisten in hun gunstig lijkende omstandigheden heftig zullen ageren bij eventuele ontslagverlening op grond van bedoeld verbod.

MANTELORGANISATIES

VREDESBEWEGING

Zoals bekend zal van 4-10 April 1952 te Moskou een Nederlandse delegatie deelnemen aan de internationale economische (vredes-)conferentie. De organisatoren lichtten onlangs een tip van de sluier op, die werd gelegd over de samenstelling daarvan. Professor Mr C.W. DE VRIES, hoogleraar aan de Economische Hogeschool te Rotterdam, stelde zich ten dienste van dit door de Wereldvrede raad genomen initiatief. In een openbare vergadering trachtte hij zijn toehoorders te overtuigen van de noodzaak van "een gesprek" met Rusland. Volgens hem zou een uit 7 à 8 personen bestaande Nederlandse afvaardiging aan de besprekingen te Moskou deelnemen. De opdracht was niet om in Rusland over algehele ontwapening te spreken, doch te trachten, mede door uitwisseling van gedachten en door het zoeken van toenadering op economisch terrein, een derde wereldoorlog te voorkomen. Aan de reis en het verblijf zouden voor de deelnemers geen kosten verbonden zijn. De veronderstelling ligt voor de hand, dat de Sowjet Unie gaarne de benodigde fondsen zal fourneren.

A.N.J.V.

Het W.F.D.Y.-bestuur concludeerde na beëindiging van het 3e Wereldjeugdfestival te Berlijn, dat feestelijke massa-bijeenkomsten uitnemende middelen zijn "ter versterking van de eenheid der jeugd in de strijd voor de vrede". De aangesloten nationale organisaties werden dienovereenkomstig geïnstrueerd. Voor Nederland treft het A.N.J.V. voorbereidingen voor een landelijk festival te Amsterdam tijdens de komende Pinksterdagen.

Met "de grootse manifestatie van de Nederlandse werkende en studerende jeugd in het voorjaar van 1952" doelt het Nederlandse Comité ter Verdediging van de Rechten van de Jeugd mogelijk op dezelfde gebeurtenis.

VERTROUWELIJK

Dit comité (secretariaat: J. Stubbe, de Looierdwarstraat 12-II Amsterdam), voortgekomen uit het initiatief van werknemers (enige militante A.N.J.V.-ers) bij de Wester Suiker Raffinaderij te Amsterdam, richtte zich in het A.N.J.V.-orgaan met een boodschap tot de jeugd. Vrede, werk, een goed loon, een woning en gelegenheid tot studeren zijn de eisen.

Eind Januari/begin Februari 1952 zullen te Amsterdam, Rotterdam, Groningen en Deventer "feestelijke Piet van Sta-
veren-appèls" worden gehouden.

Het A.N.J.V.-weekblad "Jeugd" (No. 49, 22 Dec. 1951) was geheel gewijd aan deze figuur, die ook in de communistische pers buiten Nederland wordt voorgesteld als een martelaar voor het vredesideaal. Vermeldenswaard is, dat er regelmatig oproepen etc., naar wordt voorgegeven van zijn hand, verschijnen in de Stalinistische bladen.

De burgerlijke pers noemde het "kolder en waanzin" wanneer een gestrafte in de gelegenheid wordt gesteld vanuit de gevangenis communistische propaganda te bedrijven.

"DAT NOOIT WEER"

De Rotterdamse actiegroep tegen de Duitse herbewapening "Dat Nooit Weer" zond eind December ter publicatie aan alle grote dagbladen en het A.N.P. een oproep, ondertekend door een aantal intellectuelen en kunstenaars. Iedere herbewapening van Duitsland, zo heet het o.m., bergt het gevaar van burgeroorlog in zich. Deze burgeroorlog zal kunnen leiden tot een wereldoorlog, waarbij ook Nederland tot een slagveld zal worden en het gebruik van de atoombom niet uitgesloten zal zijn. Het verhinderen van deze Duitse herbewapening is een voorwaarde voor het behoud van de vrede en tevens voor eigen veiligheid.

Kernen van deze (vooralsnog naast de vredesbeweging staande) organisatie zouden ook zijn gevormd te Amsterdam, Leiden, Dordrecht en Bussum.

"NEDERLAND- U.S.S.R."

Ook hier een streven naar contact met de massa. Na vastgesteld te hebben, dat in de laatste maanden een flink aantal nieuwe leden werd ingeschreven, constateerde Wim HULST in "NU" van December 1951, dat dit niet in de eerste plaats te danken is aan het maandblad. Het orgaan was, aldus deze organisatie-secretaris, tot nu toe geen weerspiegeling van de onstuimige ontwikkeling welke zich in de Sowjet Unie op alle gebieden voltrekt en waarvoor in brede kringen van ons volk grote belangstelling bestaat. "Het is dan ook noodzakelijk en trouwens de voornaamste taak van onze vereniging, om zo spoedig mogelijk en op zo groot mogelijke schaal op duidelijke en begrijpelijke wijze deze stroom van interessante feiten over de Sowjet Unie, die een ieder behoort te kennen, door middel van ons maandblad onder tienduizenden, in en vooral buiten onze vereniging te verspreiden".

VERTROUWELIJK

Mutaties vonden plaats in de redactie. De landelijk voorzitter van de vereniging Theun DE VRIES is nu ook hoofdredacteur van "NU", L. KONING is thans redactie-secretaris.

DIVERSEN

Vermelding verdient, dat "Verenigd Verzet 1940-1945" begin Januari te Amsterdam een medisch en sociaal consultatie-bureau opende ten behoeve van alle oud-verzetsstrijders en hun gezinsleden. Dr Th.E. VAN REEMST nam de leiding hiervan op zich.

De O.P.S.J. werkt aan een vijfmaandenplan ter versterking en uitbreiding van de organisatie. Nieuwe afdelingen zouden zijn opgericht te Zaandam en Eindhoven.

HOOFDSTUK III, VAKBEWEGING

INLEIDING

De voornaamste gebeurtenissen en waarnemingen over deze verslagperiode zijn wel de volgende:

- 1) het opnieuw in werking treden van het zg. ambtenarenverbod en de reacties daarop;
- 2) tegenover een gering aantal stakingen, een groot aantal plaatselijke, openbare en besloten vergaderingen;
- 3) bovendien vier landelijke samenkomsten, nl. voor zeelieden, spoorwegpersoneel, de bouwvak- en de metaalarbeiders;
- 4) een zitting van de Algemene Raad der EVC;
- 5) vorderingen van de EVC inzake het oprichten van werklozencomité's;
- 6) kernverkiezingen bij de HAR te Rotterdam en bij Werkspoor in Amsterdam en Utrecht.

1. De EVC en het ambtenarenverbod.

Reeds een dag na de afkondiging van het besluit op 17 December j.l., publiceerde "De Waarheid" de tekst van een aan de Minister-President gericht protest-schrijven van het Verbondsbestuur der EVC, blijkens de tekst nog op 17 December opgesteld. Het bestuur deelt mede, dat het besluit kan worden gezien als "een verder gaan op de weg naar het fascisme, die door U op bevel van de Amerikaanse generaals is ingeslagen", enz.

De brief besluit aldus:

"De EVC, zelf voortgekomen uit de strijd tegen de fascistische overweldiger, ziet in uw bekendmaking van heden een uiting van de geest van Hitler en Seys-Inquart. Ook zij richtten zich het eerst tegen de vooruitstrevende mensen met het doel daarmee alle democraten en ons gehele volk te treffen.

VERTROUWELIJK

"De EVC, die trouw is en blijft aan de strijd voor vrede en onafhankelijkheid van ons land, protesteert met de grootste kracht tegen uw besluit, dat een aanranding betekent van de hoge democratische geest, die eigen is aan het Nederlandse volk en eist de onmiddellijke ongedaanmaking van dit besluit".

Na de toelichting van de Minister-President op 21 December in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, verscheen in "De Waarheid" van 27 December de mededeling, dat het Verbondsbestuur het volgende telegram aan de Minister-President had verzonden:

"In verband met uw, niet door feiten te staven beweringen over EVC-activiteit, verlangt het hoofdbestuur van de Eenheidsvakcentrale zo spoedig mogelijk een onderhoud met de regering".

"De Waarheid" van 5 Januari jl. meldt, dat het secretariaat van de EVC hierop antwoord heeft ontvangen, nl. dat de Minister-President "geen reden ziet voor een bespreking, maar dat eventuele opmerkingen schriftelijk onder zijn aandacht kunnen worden gebracht".

Het bericht voegt daaraan toe:

"Het secretariaat van de EVC deelde ons verder mede, dat zij onder geen enkele voorwaarde genoegen neemt met dit antwoord en zich uitvoerig tot Drees zal wenden. Drees zal de valse beschuldigingen moeten intrekken".

Overigens zijn in den lande tal van gedrukte en gestencilde pamfletten verspreid, terwijl ook in vele vergaderingen op vaak felle wijze tegen het ambtenarenverbod is geageerd.

2. Plaatselijke vergaderingen.

Opmerkelijk was wel het geluid, dat de Verbondsvoorzitter Berend BLOKZIJL tijdens een openbare vergadering in Haarlem liet horen. Hij verklaarde, dat het de EVC, in haar strijd voor de vrede, niet in de eerste plaats te doen is om sympathie te wekken voor het streven en optreden van Rusland. Wanneer de EVC ageert tegen de door het Westen tegen Rusland gevoerde hetze-campagne, dan komt dit zuiver voort uit haar vredeswil en de drang om Nederland te bevrijden van Amerikaanse overheersing. Een nauwere handelsrelatie met Oost-Europa zou ons land evenwel kunnen behoeden voor verdere werkloosheid en beschermen tegen de zich herstellende industrieën van Japan en West-Duitsland.

Voorts is het opgevallen, dat wederom in verschillende toespraken, toestanden en gebeurtenissen in Frankrijk en vooral Italië ten voorbeeld werden gesteld.

De strijd tegen de werkloosheid, zo werd opgemerkt, moet nu anders worden gevoerd dan in de crisisjaren vóór de oorlog.

De arbeiders moeten nu, wanneer hun ontslag is aangezegd, dat ontslag weigeren, de fabrieken niet verlaten, maar de productie op gang houden. Hierna werd verwezen naar soortgelijk en succesvol optreden in Italië.

Overigens waren de hoofdonderwerpen bekend: Marshall-hulp - Amerikaanse overheersing en oorlogsvoorbereiding - werkloosheid - werkclassificatie - daartegenover: woningbouw - vrijheid en vrede.

3. Landelijke Conferenties.

- a. Conferentie van Zeelieden, georganiseerd door de Algemene Nederlandse Bond van Zeevarenden (ANBZ-EVC), op Vrijdag 23 November 1951 te Rotterdam.

Ondanks de voorbereidende propaganda was de belangstelling gering.

Ter conferentie zouden de aanwezigen zijn aangespoord strijd te leveren voor een op korte termijn te verlenen loonsverhoging van 10%. Als deze 10% loonsverhoging niet zou worden toegestaan, zou het werk moeten worden neergelegd. De tijd zou rijp zijn voor actie, want door de oorlogsvoorbereidingen van de westerse landen ligt de vrachtprijs hoog, terwijl er een tekort is aan tonnenmaat en zeelieden.

Tegen het eind van de vergadering zou nog een commissie zijn benoemd ter voorbereiding van het te organiseren conflict.

Voorgesteld werd, bij wijze van proef, de bemanning van één bepaald schip in staking te brengen. Zouden hun eisen niet worden ingewilligd, dan was het moment daar voor een algemene staking.

In een der resoluties werd geëist, dat een onderzoek zal worden ingesteld naar:

- a) de gang van zaken bij het Arbeidsbureau voor de Scheepvaart;
- b) de gang van zaken bij de keuring van zeelieden.

4. Demonstratieve vergadering van NS-personeel, op 15 December 1951 te Utrecht.

Deze bijeenkomst was het voorlopig sluitstuk van de actie die de Algemene Bond van Spoor- Tram- en Nevenbedrijvenpersoneel (ABSTN-EVC) in October van dit jaar onder het personeel van de NS begon te voeren. Luitzen DE JONG (12-7-98) voorzitter van het Hoofdbestuur van de ABSTN-EVC hield een inleiding, waarin hij critiek bracht op het beleid van de directie van de Nederlandse

VERTROUWELIJK

Spoorwegen. Hij wees op de rechtvaardigheid van de door het NS-personeel gestelde eisen (zie maandoverzicht 10-'51). Zijn mening was, dat een staking onder geen beding mocht uitbreken.

Aan het einde van de bijeenkomst werden enkele richtlijnen voor de verdere strijd uitgewerkt o.m.:

het verzenden van een hernieuwde oproep aan het personeel; het treffen van voorbereidende maatregelen tot het houden van een tweede demonstratieve vergadering; het organiseren van een petitionnement onder het personeel der NS.

5. Landelijke demonstratieve bijeenkomst Bouwvakarbeiders georganiseerd door de Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid (ABWB-EVC) gehouden op 24 December 1951 te Amsterdam.

Deze met veel fanfares aangekondigde conferentie is uitgelopen op een teleurstelling voor de organisatoren. Waren vóór de pauze ongeveer 900 bezoekers in de zaal aanwezig, na de pauze verminderde hun aantal tot ongeveer 500. De zaal bood aan ruim 5000 personen een zitplaats. Na een korte inleiding van de bekende ABWB-bestuurder Hubertus N.W. HOVENS (3-7-98) kwam de intocht van de jeugd, die voor velen een teleurstelling was, aangezien men een zelfde vertoon had verwacht als op het laatste EVC-congres (10-3-51) toen een groep van ongeveer 300 jongeren de zaal binnenkwam.

In een langdurig betoog wakte Wessel HARTOG (25-5-12) de aanwezigen o.m. op stelling te nemen tegen de door de Nederlandse regering gevoerde oorlogspolitiek.

6. "De Metaal".

In het kader van de actie tegen de zgn. werkclassificatie heeft het hoofdbestuur van "De Metaal"-EVC op 24 December jl. in Amsterdam een openbare landelijke protestvergadering belegd. Hendrikus J. NOOTER, (20-11-20) landelijk secretaris van "De Metaal"-EVC, heeft een direct verband gelegd tussen de invoering van de werkclassificatie en het versnelde tempo van de voortschrijdende bewapening. De vredes-industrie zal worden afgebroken ten behoeve van de oorlogsproductie.

7. Zitting Algemene Raad der EVC.

Op de vorige vergadering van deze raad op 10-11-51, werd het Verbondsbestuur opgedragen, een plan op te stellen op basis waarvan de strijd kon worden gevoerd naar verhoging van het levenspeil van de Nederlandse arbeiders. Dit plan werd nu aan de raad op zijn zitting van 29 en 30 December 1951 ter discussie voorgelegd. Het bevat 5 doelstellingen en wijst drie middelen aan ter bereiking daarvan.

VERTROUWELIJK

De vijf programmapunten zijn:

- 1) vergroting van de koopkracht;
- door loonsverhoging van 10%, verhoging sociale uitkeringen en afschaffing gemeenteklasse-indeling.
- 2) instelling van een absoluut verbod van prijsverhogingen;
- bindend prijspeil, ruwere subsidiëring waar nodig en prijsverlaging van de eerste levensbehoeften.
- 3) opheffing van de woningnood; /de
- bouwen van 300.000 woningen in/komende vier jaren, waarvan in 1952 tenminste 50.000 gefinancierd door een gedwongen lening.
- 4) werk voor allen;
- instellen absoluut ontslagverbod, verkorten arbeidstijd, uitvoeren van onder 3 genoemd bouwplan en van diverse grote werkobjecten (tunnels bij Velsen en Amsterdam, bedijking Biesbos enz).
- 5) verbetering van sociale verzekering;
- o.m. uitvoering werklozen- en wachtgeldverzekering, verhoging ziekte- en invaliditeitswet-uitkeringen.

Als middelen welke het verwezenlijken van deze plannen mogelijk zouden maken, worden genoemd:

- 1) beknotting van de winsten en het tegengaan van onproductieve investeringen;
- 2) vermindering der bewapeningsuitgaven tot 850 miljoen;
- 3) heroriëntering van de handel op Rusland, de Volksdemocratieën, China en de Oost-Duitse republiek.

Al deze punten werden nog nader toegelicht door BLOKZIJL, in een rede van anderhalf uur. De landelijk secretaris BRANDSEN besprak nog de toestand van de inwendige EVC-organisatie en riep op om, waar nodig, critiek op het beleid van landelijke en plaatselijke bestuurders te uiten.

Van de discussie werd een gretig gebruik gemaakt; 65 personen gaven zich hiervoor op, zodat de spreektijd van elk op vijf minuten werd gesteld. De meeste hunner bepaalden zich tot het uiten van algemene critiek op hun leidslieden en bespraken de toestanden van het bedrijf waarin zij werkzaam waren. Blokzijl beantwoorde nadien deze discussianten. Deze vergadering moest z.i. niet worden gezien als plaatsvervangster van het congres. Het congres der EVC was uitgesteld en zou eerst na de komende Tweede Kamer verkiezingen worden gehouden. De leden van de Algemene Raad waren ter vergadering tevens geroepen een aantal nieuwe leden van het Verbondsbestuur der EVC te verkiezen, daar wegens ziekte, onttrekking en royering hierin vijf vacatures waren ontstaan. (t.w. A.J.M. Erwich 9-9-98; H.Griffioen 10-1-12; B.v.d.Heul 7-9-07; H.J.Meijers 14-11-17; en J.P. Swaders 30-8-12).

In hun plaats werden verkozen:

BUSSINK, Johannes, geboren Amsterdam, 13-8-22, wonende te Amsterdam, bestuurder van "De Metaal";

VERTROUWELIJK

OLIVIER, vermoedelijk Johannis F, 22-4-28 Amsterdam, bankwerker, wonende te Amsterdam;
PLATJE, Albert, geboren Emmen, 16-7-17, wonende te Emmer-Compascuum, bestuurder van de BLZ;
Van het SCHIP, Willem, geboren Amsterdam 22-6-18, wonende te Amsterdam, bestuurder van de ABWB en
WÖPKEN, Hendrikus, geboren Ambt Hardenberg, 2-12-15, won. te Almelo, bestuurder van de ATEK.

8. Werklozen-comité's.

De toenemende werkloosheid vormt een punt van bespreking op nagenoeg alle EVC-vergaderingen. Ten aanzien van dit probleem tracht de EVC-leiding maatregelen te treffen om te komen tot het voor toekomstige acties bundelen van de werkloze arbeiders. Hierbij, mede gehoor gevende aan reeds eerder vanwege het Wereld Vak Verbond gegeven richtlijnen, wil de EVC deze lieden, die door hun drastische inkomstenvermindering wellicht spoediger dan nog werkende arbeiders tot ontevredenheid zijn te brengen, opvangen in door haar in het leven geroepen Werklozen-comité's.

In de maand December 1951 werden in verschillende plaatsen zulke comité's opgericht, o.m. in Den Haag, Leiden, Enschede, Arnhem en Tilburg.

Vanzelfsprekend tracht de EVC ook hier haar directe bemoeienis met deze zaak te bemantelen. Een zogenaamd neutraal actie-comité wordt gevormd, waarin, zo mogelijk, vertegenwoordigers van alle vakorganisaties en van ongeorganiseerden zitting moeten hebben. Uitnodigingen tot bijwoning van door dit comité te beleggen openbare vergaderingen, worden aan alle vakorganisaties en de pers toegezonden. Daar slechts EVC-bestuurders en "Waarheid"-agenten aan zo'n oproep gehoor blijken te geven, treedt het communistisch karakter van deze actie toch aan het daglicht. In enkele gevallen, waar de voorbereiding van deze openbare bijeenkomsten in handen was van een voorlopig-overwegend uit EVC-ers samengesteld - comité, werd ter vergadering getracht te komen tot de vorming van een definitief en uiterlijk meer neutraal schijnend comité. Bij die pogingen bleek, dat de leden van de Uniebonden slechts in zeer geringe getale begeerden in zo'n actie-comité zitting te nemen. Een directe activiteit van de werklozen-comité's is nog niet te onderkennen. Op de vergaderingen werd vrijwel uitsluitend aangedrongen op het voeren van een gezamenlijke actie ter verkrijging van een extra Kerstgratificatie.

9. HAR-verkiezingen.

Op Vrijdag 7 en Zaterdag 8 December 1951 werd bij de Scheepvaart Vereniging Zuid te Rotterdam de kernverkiezing gehouden voor de Haven Arbeids Reserve.

VERTROUWELIJK

Voorafgaande aan deze verkiezing was reeds sinds September 1951 door het OVB - Verkeer en de Algemene Bedrijfsbond Transport (ABT-EVC) een felle strijd gevoerd over de wenselijkheid van het al dan niet deelnemen aan deze kernverkiezing. Ook in de voor dit doel gehouden bestuurs- en ledenvergaderingen van genoemde vakorganisaties werd dit onderwerp uitvoerig besproken. Uiteindelijk resultaat was, dat de ABT het standpunt innam dat een "strijdbare" kern - uiteraard natuurlijk bij voorkeur gevormd door EVC-ers - moest worden gekozen. Het OVB stelde zich daarentegen op het standpunt, dat een nieuw te vormen kern, gezien de werkzaamheden van de oude, nutteloos moest worden geacht. Het OVB gaf deswege het parool uit niet aan de verkiezingen deel te nemen, noch zich kandidaat te laten stellen. De ABT-EVC zag zich in zijn streven gesteund door de Stalinistische pers. Het OVB kreeg bijval van de RCP, de communistenbond Spartacus en de Socialistische Unie.

De Uniebonden hielden zich deze keer, met uitzondering van de Centrale Bond van Werknemers in het Transportbedrijf (CBT-NVV), geheel afzijdig, stelden geen kandidaten en onthielden zich van commentaar. De CBT gaf aan de vooravond een manifest uit, waarin een aantal kandidaten werd aanbevolen.

De ABT-EVC daarentegen had een zgn. "Eenheidslijst" samengesteld, bestaande uit EVC-ers, NVV-ers en ongeorganiseerden, waarbij, voor zover tot nu toe kon worden vastgesteld, de NVV-ers geheel te goeder trouw zijn geweest. De ABT-EVC gaf een verkiezingskrant uit, met foto's en namen van de gestelde kandidaten.

De stemming zelf is min of meer een mislukking geworden en voor het OVB in feite een succes, aangezien in totaal slechts 39,8% van het aantal stemgerechtigden aan de stemming heeft deelgenomen, waarbij nog 205 biljetten (4,6%) met opzet ongeldig waren gemaakt. Ruw geschat heeft slechts 1/3 deel der stemgerechtigde arbeiders aan de verkiezing deelgenomen.

Bij de eerste kernverkiezing in 1949, waaraan het OVB wel actief had deelgenomen, werd door 80% van de stemgerechtigde arbeiders gestemd.

In totaal werden door de ABT en de CBT 33 kandidaten gesteld, waarbij enkele van hen zowel door de ABT als de CBT werden genoemd. Gekozen werden verklaard 23 kandidaten, waardoor de politieke samenstelling als volgt werd:

- 15 ABT-EVC-ers;
- 7 CBT-NVV-ers;
- 1 ongeorganiseerde.

Intussen is door de directie van de SVZ bekend gemaakt, dat de nieuwe kern niet aanvaardbaar is. Aangekondigd is dat in Februari 1952 opnieuw kernverkiezingen zullen worden gehouden.

10. Kernverkiezingen bij Werkspoor te Amsterdam.

Volgens een bericht in "De Waarheid" van 13 December j.l. behaalde de zgn. vrije lijst bij de op 12 December l.l. gehouden kernverkiezingen een grote overwinning. In de fabrieksraad, die met twee vermeerderd wordt en 41 leden gaat tellen, zullen 15 leden van de vrije lijst, ook wel eenheidslijst genoemd, zitting hebben tegen 10 in de vorige fabrieksraad. Volgens het persbericht daalde de officiële Unielijst van 29 op 26 zetels. Ook werd vermeld dat het aantal arbeiders, dat niet aan de stemming deelnam, tezamen met het aantal ongeldige stemmen, ruim 600 bedraagt. In totaal waren er 1883 geldige stemmen uitgebracht. De eenheidslijst verkreeg hiervan 755 stemmen of 40,2% en bezette daardoor 15 zetels in de raad.

De "Unie"-lijst behaalde 1128 stemmen of 59,8% en verkreeg 26 zetels.

HOOFDSTUK IV, ANDERE STROMINGEN .

Stichting Persdienst voor Wereldbestuur.

Door de Stichting Persdienst voor Wereldbestuur wordt in de laatste tijd aan vele Burgemeesters in Nederland een brief gericht, waarin verzocht wordt zich accoord te verklaren met een door de Stichting tot het Nederlandse Volk te richten "appel der Nederlandse Burgemeesters".

Op 8 October 1949 werd te Amsterdam opgericht de Stichting "Persdienst Wereldfederalisten", waarvan de naam in Maart 1951 werd gewijzigd in "Stichting Persdienst voor Wereldbestuur". Zij is gevestigd aan het adres Wagenaarstraat 70 A-1 te Amsterdam.

De Stichting heeft tot doel:

- A. Het doen opnemen van berichten en beschouwingen betreffende Wereldfederalisme en Wereldburgerschap en haar aspecten in de nationale en internationale pers;
- B. Het uitgeven en doen uitgeven van periodieken en andere geschriften op het gebied van Wereldfederalisme en Wereldburgerschap en de daarmee samenhangende vraagstukken.

Oprichter en leider van de Stichting is H.F.F.M.H. Holzhaus, wonende te Amsterdam. Hij wordt bijgestaan door vier andere bestuurders. Holzhaus was mede-oprichter van de Wereldfederalistenbeweging, doch is daaruit getreden en heeft daarna de Stichting Persdienst opgericht. Tot nu toe hebben slechts weinig dagbladen berichten van de Persdienst overgenomen en periodieken zijn nog niet verschenen. Wel zijn enige folders onder het Nederlandse volk verspreid, o.a. één met het opschrift "Kiest tussen Wereldregering of Wereldvernietiging", met aangehecht stembiljet. De inzender van een stem-

VERTROUWELIJK

biljet werd geregistreerd en ontving een registratiekaart en een embleeminsigne. Op deze wijze zou o.a. Prof. Mr C.W. de Vries te 's-Gravenhage, die enige sympathie zou hebben voor Sowjet-Rusland, zich hebben laten registreren. Deze zou contact tot stand willen brengen met de Voorzitter van de Tweede Kamer, teneinde te trachten te bereiken, dat in Nederland een krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing zal worden gehouden voor een Wereldregering.

Dat de Stichting Persdienst voor Wereldbestuur de registratie van deze personen verzorgde, was niet in overeenstemming met de wens van het overkoepelingsorgaan, de "International Registry of World-Citizens", gevestigd in Parijs. Nadat de algemeen secretaris van deze organisatie de bezwaren aan Holzhaus had medegedeeld, stichtte Holzhaus in Juni 1951, naast de "Stichting Persdienst Wereldbestuur", de "Stichting Registratie Wereldburgers", waarvan hij voorzitter is.

Deze Stichting heeft ten doel:

1. de registratie van Wereldburgers;
2. het uitgeven van een mededelingenblad;
3. het afgeven van identiteitsbewijzen voor Wereldburgers;
4. het maken van propaganda, waarmede het verspreiden van propaganda-materiaal betreffende Wereldfederalisme en Wereldburgerschap en de daarmede samenhangende vraagstukken;
5. het verlenen van subsidie aan instellingen, die werkzaam zijn op het gebied van Wereldfederalisme en Wereldburgerschap.

"Stichting Persdienst voor Wereldbestuur" zou thans alleen nog maar werken op propagandistisch gebied, terwijl de registratiewerkzaamheden zijn overgenomen door de "Stichting Registratie Wereldburgers". In Juli 1951 zouden ongeveer 2000 personen bij de Stichting geregistreerd zijn.

Holzhaus is enige malen veroordeeld terzake overtreding van de economische voorschriften.

In verband met het vorenstaande lijkt het wenselijk nog te vermelden, dat de actie van de "Stichting Persdienst voor Wereldbestuur" geheel los dient te worden gezien van een andere activiteit, waarbij artsen betrokken zullen worden.

Op een bijeenkomst van de Wereldvredeesraad in Februari 1951 te Berlijn gehouden, werd o.m. als doel gesteld een internationale bijeenkomst van artsen te bewerkstelligen. Van dit initiatief zijn tot nu toe vrijwel geen bijzonderheden te vermelden. Slechts werden voorlopig als datum en plaats van samenkomst voorjaar 1952 en de stad Rome genoemd.

De in deze beide acties genoemde naam van Prof. Mr C.W. de Vries zou op dit punt mogelijk enige verwarring kunnen doen ontstaan.

Indien de stichting er in weet te slagen haar activiteit zelfstandig te voeren en zich van beïnvloeding door de communistische vredesbeweging weet te vrijwaren zijn de werkzaamheden van deze Stichting niet als politiek-extreem te beschouwen.

Jehova's Getuigen

Het mag bekend worden verondersteld, dat in de bijeenkomsten op de Theocratische zône-vergaderingen van de Jehova's Getuigen de sprekers fel van leer trekken tegen de R.K. geestelijkheid en tegen de predikanten van de Protestantse Kerken. Volgens deze sprekers "marchanderen zij met het christendom, teneinde zich met wereldlijke en politieke macht te kunnen bekleden" en "slapen zij maar door en worden alleen wakker, wanneer er gesproken wordt over verbetering van hun eigen financiële positie".

Hoewel de Jehova's Getuigen in het openbaar niet opwekken tot dienstweigering, hebben reeds vele leden van deze sekte een beroep gedaan op de dienstweigeringwet 1923. In de meeste gevallen werd hun beroep erkend. Enige tijd geleden hadden twee predikers van de Jehova's Getuigen aan de Burgemeesters van hun respectievelijke woonplaatsen vrijstelling verzocht van militaire dienst. Dit verzoek werd afgewezen. Zij verschenen niet op de keuring. Bij de behandeling dezer zaak voor de rechtbank konden beide personen aannemelijk maken, dat zij van hun godsdienstig werk een volledige dagtaak maakten en dat zij daardoor vielen onder de bepaling, dat beoefenaars van het ambt van prediker, of zij die daarvoor in opleiding zijn, worden vrijgesteld van de militaire dienst. Beide personen werden inderdaad vrijgesproken.

Stichting Oud-Politieke Delinquenten (St.O.P.D.).

Vermelde Stichting, waarvan het optreden reeds in de maandoverzichten nos 6 en 7 (blz. 23 en 26) werd gesignaleerd, begint onder de dekmantel van onderlinge hulp- en steunverlening in toenemende mate politieke activiteit te ontwikkelen.

In begin December 1951 werd te 's-Gravenhage een afdeling van de St. O.P.D. opgericht. Daarin wees een hoofdbestuurslid er op, dat de "oude kameraden" kennis hebben gekregen van het bestaan van de stichting, door de niet te onderschatten, kosteloze reclame, die voor haar was gemaakt door het haar vanwege de bekende "Stichting 1940-1945" aangedane proces. De St.O.P.D., zo werd voorts medegedeeld, zou contact hebben opgenomen met de Duitse Minister van Arbeid, die onder toezegging van steun, zou hebben beloofd zo mogelijk hulp te verlenen aan Nederlandse oud-nazi's.

Een op de voorgrond tredende en actieve figuur is Mr J. Wolthuis, die als juridisch adviseur van de St.O.P.D. optreedt. Hij reist het land af om "oude kameraden" op te zoeken en voor de Stichting te interesseren. In eigen kring wordt hij "de reizende evangelist" van het het nationaal socialisme genoemd.

VERTROUWELIJK

"Het werkelijke Nieuws"

Met een als "news magazine" geredigeerd periodiek onder bovenvermelde naam heeft L.A. Rodrigues Lopes (L.A.R.L.) d.d. 21 December 1951 zijn herintrede gedaan in de wereld van de periodieke pers. In een brief van de redactie aan de lezers, kennelijk van de hand van Rodrigues Lopes zelf, wordt uiteengezet, dat "Het werkelijke Nieuws" in navolging van buitenlandse bladen als "Time", "Der Spiegel" en "France Univers" een onafhankelijk en kritisch "News-magazine" wil zijn. Echter wordt generlei mededeling gedaan omtrent "De Nieuwe Post", die sinds de uitgave van no. 27, 5e jaargang op 21 Juli 1951 niet meer is verschenen. Blijkbaar heeft dit blad, dat door voortdurende publicaties van "opziën bare onthullingen" de noodzaak van zijn bestaan poogde aan te tonen, de strijd niet kunnen volhouden. Het is verdwenen mede vanwege de hoge proceskosten en de te betalen boetes, die een verdere financiering van "De Nieuwe Post" onmogelijk maakten.

"De Derde Weg"

Met de publicatie van een manifest, dat door de Waarheid d.d. 14 Januari 1952 in extenso werd opgenomen, is de Vredesbeweging "De Derde Weg" thans in de openbaarheid getreden. Voor een uittreksel van dit manifest moge naar bijlage II worden verwezen.

bij-
lage
II

Van de ontwikkeling van deze beweging werd dezerzijds reeds gewag gemaakt in de Hoofdstukken III resp. IV van de B.V.D.-Maandoverzichten no. 4, 5 en 9 - 1951.

Daarin is o.m. vermeld, dat in een op 28 April 1951 te Amsterdam gehouden vergadering een voorlopig comité tot vorming van een beweging voor "De Derde Weg" was opgericht, waarin Ds K.Strijd en J.W.E. Riemens zitting hadden. De ondertekenaars van het manifest zijn politiek gezien van uiteenlopende richting. Onder hen bevinden zich figuren uit de "Vlanguroep" (Dr P.J.Meertens, F.W.Michels, J.W.E.Riemens, Sam de Wolff), de radicaal-pacifistische "Algemene Nederlandse Vredesactie" (A.N.V.A.), (Ds J.B.Th.Hugenholtz) en "Kerk en Vrede" (prof Dr G.J.Heering en Ds J.J.Buskes), de "Socialistische Unie" (C.Houwaard en Ir P.Schut), de "Wereldfederalisten Beweging Nederland" (W.F.B.N.) (Mej. A.M.Schiltmeyer) en verder links-socialistische en/of communistisch georiënteerde kunstenaars en intellectuelen (zoals prof Dr J.M.Romein, Mevr. Dr A.Romein-Verschoor, prof Dr J.Presser, prof. Dr H.J.Pos, prof Dr W.F. Wertheim en Anna Blaman).

Verschillende Nederlandse dagbladen en periodieken hebben in kritische beschouwingen aan de nieuwe vredesbeweging aandacht geschonken. Het merendeel van deze bladen is van mening, dat voorzover de ondertekenaars van het manifest geen sympathie voor het communisme koesteren, kan worden aangenomen, dat zij handelen uit een oprecht verlangen om de vrede te dienen, doch dat zij daarbij echter geen oog voor de

VERTROUWELIJK

realiteit hebben, omdat een niet doen van een keuze in de bestaande tegenstelling Oost-West in feite een keuze ten gunste van Sowjet-Rusland inhoudt. Uit het feit, dat "De Waarheid" het manifest volledig publiceerd kan worden afgeleid, dat men in communistische kringen voor de Vredesbeweging "De Derde Weg" grote, zij het critische belangstelling heeft.

In een redactionele beschouwing geeft "De Waarheid" te kennen het manifest in de eerste plaats van belang te achten als "uiting van de groep in en rondom de P.v.d.A., want het is een uitspraak tegen de P.v.d.A.-politiek, tegen het klakkeloos opgeven van onze nationale zelfstandigheid, tegen de Amerikaanse overheersing".

Echter worden bezwaren geopperd tegen de in het manifest vermelde, door "De Waarheid" "als onjuist" gekarakteriseerde scheiding tussen "Het Oosten" en "Het Westen".

"De Waarheid" stelt, dat de bestaande geschillen niet liggen tussen "Het Oosten" en "Het Westen", maar tussen vrede en oorlog en dat daarom een "Derde Weg" niet bestaambaar is.

Er wordt op gewezen, dat er een kracht bestaat, n.l. de Nederlandse Vredesbeweging, die "in een strijd voor de eenheid, voor onze vrijheid, voor herstel van de UNO en tegen de Amerikaanse inmenging, de doorslag kan geven".

Bij voorbaat waarschuwt "De Waarheid" tegen de kwade bedoelingen van de ondertekenaars van het manifest, voorzover deze politiek afkomstig zijn uit de "Vlamgroep"; zij worden gemakshalve als "Vlam-Trotzkisten" gedoodverfd, die "altijd en overal te vinden zijn, waar iets nieuws in de grond valt te boren".

Uiteenlopende reacties op het ambtenarenverbod.

De desbetreffende beschikking van overheidswege (Staatscourant 17 December 1951) gaf het politiek bureau der Revolutionnaire Communistische Partij, Nederlandse Sectie van de IVde Internationale, aanleiding tot telegrafisch protest bij de Minister-President. Het verbod wordt in strijd geacht met de grondwet en heet gericht tegen de gehele arbeidersbeweging. Men late zich, aldus De Tribune van 5 Januari j.l., niet bedriegen door het feit, dat de opgenoemde organisaties (C.P.N., E.V.C. e.a.) alle onder stalinistische leiding staan. Niets zou, volgens het R.C.P.-periodiek, deze of eventueel volgende regeringen beletten om de lijst aan te vullen, of ook om zonder officiële aanvulling allerlei stromingen van de arbeidersbeweging er onder te laten vallen. De strijd tegen het ambtenarenverbod kan nog steeds worden aangebonden. "In de gemeenten komt de zaak nog in behandeling voor de gemeente-ambtenaren en -arbeiders. Een verenigde oppositie tegen deze bepalingen en in de gemeenten tegenover het rijk, is geboden. De zaak van de C.P.N., E.V.C. enz. is in dit geval de zaak van alle arbeidersorganisaties, de zaak der ambtenaren die van alle arbeiders" (onderstreepting dezerzijds).

Twee organen der vrije socialisten in Nederland, t.w. "Socialisme van Onder Op" en "De Vrije Socialist" lopen onderling sterk uiteen in hun houding t.o. van het bedoelde ambtenarenverbod. Het eerste spreekt over "de nieuwe Amerikaanse fascistische maatregel der Nederlandse regering" en ziet de sociaal-democraat Drees als een werktuig in handen van de roomse ministers in de regering (Socialisme van Onder Op 5-1-1952). De communisten zijn, aldus deze commentaar, helemaal geen tegenstanders van de Staat en hebben het dus niet gemunt op de afbraak van de Staat. "De communisten willen zich wel meester maken van de Staat als regerings- en machtsapparaat, zoals nu de roomsen en soc.-democraten er meester van zijn, om dan op hun beurt een dictatoriale macht uit te oefenen".

Het anarchistische weekblad "De Vrije Socialist" (5-1-1952) laat geen principieel geluid horen. Onder de kop: "Communisten geen Rijksambtenaren" geeft de redacteur (H.J.Lanooy, Brigantijnstraat 39-c Rotterdam) in dit artikel "zijn persoonlijke opvatting". Dat die opvatting zou zijn geïnspireerd door enig beginsel van het vrije socialisme (anarchisme) valt niet af te leiden uit Lanooy's bijdrage.

"In de Nederlandse democratie wordt" zo zegt hij, "de oppositionele partij principieel erkend. Dat nu de Nederlandse staat daarnaast met machtsmiddelen, waarover hij beschikt, de ideologie van het communisme bestrijdt, kan moeilijk de verontwaardiging van de communisten opwekken, want zij geven aan andere partijen helemaal geen vrijheid. Zodra de Nederlandse communisten protesteren tegen de Russische regering, omdat die alle andere partijen uitschakelt, zullen wij dat zien als een schrede op de weg naar socialistische gelijkheid. Maar ik voel er helemaal niets voor om nu te protesteren ten gunste van hen, die beogen morgen mijn cipier en beul te zijn. Dank je wel".

Van enig principieel-anarchistisch geluid is, gelet op het vorenstaande, geen sprake. De "persoonlijke opvatting" van Lanooy blijkt onder meer te zijn ingegeven door een incidenteel "practisch anti-communisme", dat men niet zo spoedig zou verwachten in een orgaan, dat zich in de kop blijft aanduiden als: "Anarchistisch Weekblad (opgericht door F.Domela Nieuwenhuis, 1898)".

Het "Socialistisch weekblad voor vrijheid en cultuur", De Vlam (5-1-1952) publiceert een bijdrage van zijn redactielid Lies VAN WEEZEL. De tendens van haar oordeel komt volgend tot uiting in de titel: "De maatregelen tegen de ambtenaren, gebrek aan gezond verstand". Zij merkt o.m. op, dat de socialisten in de regering tevens mogen bedenken, dat het verbod een tweesnijdend zwaard is. "Of menen zij, dat het nooit is voorgevallen, dat een oprecht socialist slachtoffer werd van ons - zoals overal weinig in nuances denkend -

VERTROUWELIJK

"politie-apparaat? Onlangs vertelde mij een bekend socialist iets geheel anders. De rol die hij van 1936 tot 1938 speelde in de beweging tot hulp aan Spanje, noopte de politie in 1939 tot intrekking van zijn pas. Het was opdracht! En heden ten dage hebben wij de gestes van het Federal Bureau of Investigation dagelijks voor ogen, om te weten wat een politie-apparaat, dat in opdracht handelt, hierin vermag. Van verschillende per se niet-stalinistische politici werd de pas (zonder opgaaf van redenen!) ingetrokken, zodat zij hun vrijheid van beweging verloren".

Zou, zo vraagt de schrijfster, onze Binnenlandse Veiligheidsdienst beter op de hoogte zijn? "Of is niet veeleer de vrees gewettigd, dat de nieuwe maatregelen ons weer een aantal stappen dieper in de politiestaat hebben ingeleid?"

In "De Vrijdenker" (12-1-1952) schrijft de redacteur J.(acques) R.(ees) over de onderhavige beschikking, dat het democratisch besef, toch al zo wankel, door dit ambtenarenverbod een gevoelige klap kreeg. Weet Z.E. Drees niet meer, "dat de eerste socialisten voortdurend door broodroof getroffen werden? Waarom laat hij nu zelf de hongerzweep knallen. Daarmee jaagt hij geen politieke overtuigingen op de vlucht".

HOOFDSTUK V, INDONESIË

Irian en de Amerikanen.

De 23ste December 1951 heeft het Hoofdbestuur der "Perhimpunan Indonesia" een vergadering belegd te 's-Gravenhage, waar ongeveer honderd Indonesiërs aanwezig waren, zowel uit Amsterdam (ook enkele schepelingen) als uit Den Haag.

Voorzitter was het bekende P.I.-Hoofdbestuurslid SUDIRDJO. Het gesprokene, voornamelijk een langdradig betoog van R.SUNITO, voorzitter van het P.I.-Hoofdbestuur, behelsde, dat Irian (Nieuw-Guinea) toegevoegd moest worden aan Indonesië om te voorkomen, dat Amerika er in geval van een nieuwe oorlog gebruik zou kunnen maken van bases. Er is geen aanleiding dieper op het gesprokene in te gaan; nieuwe gezichtspunten zijn niet geopend.

Communistische verklaring.

In het P.I.-orgaan "Indonesia Merdeka" is een zgn. "Statement" van de "Partai Komunis Indonesia" opgenomen. Het geheel is gericht tegen de Westerse (imperialistische) landen en tegen de Indonesische Regering.

Uit de bladen in Indonesië neemt "Indonesia Merdeka" geregeld berichten over. Wederom is in de "rubriek voor arbeiders en boeren" melding gemaakt van de actie van de Sobsi tegen de overeenkomst der R.TIC.

VERTROUWELIJK

Verder is in het blad een artikel gewijd aan de positie van de vrouw in de Duitse Volksrepubliek. Daarin wordt een vergelijking gemaakt tussen de positie van de werkende vrouwen in de kapitalistische, koloniale- en half-koloniale landen en die van de werkende vrouwen in de Duitse Volksrepubliek. In eerstbedoelde landen zijn de vrouwen slavinnen, in laatst genoemd gebied is de positie van de werkende vrouw in alle opzichten voortreffelijk. Er wordt voor alles gezorgd.

In Parijs is verschenen het communistische blad "Kiu Seun", gesteld in Chinese karakters en volgens een op het titelblad gestelde bekendmaking: "Bulletin Intérieur de l'Association Amicale des Engagés Volontaires Chinois de la Grande Guerre 1914-1918".

Vermoedelijk is dit blad een voortzetting van het oorspronkelijk in Parijs verschenen, maar kortgeleden verboden Chinese propagandageschrift "Kiu Lün", dat een fel communistisch periodiek was. De inhoud van de "Kiu Seun" stemt althans geheel overeen met die van de "Kiu Lün".

De "Kiu Seun" wordt ook naar Nederland gezonden.

Hoofdstuk VI, Voor het Overzicht der stakingen in de maand December 1951 zie blz. 26.

15-1-1952.

OVERZICHT DER STAKINGEN IN DECEMBER 1951.

Bedrijf	Aanleiding	Inmenging Vakbonden	Resultaat	V o l g n o
Bouwwerken NV Praktica te Amsterdam.	Protest tegen ontslag van een aantal mede-arbeiders.	ABWB-EVC stookte.	Geen resultaat. Het ontslag van een 13 tal arbeiders bleef gehandhaafd.	1.
DUW-object nabij Ootmarsum.	Protest tegen het niet aanwezig zijn van behoorlijke schuil- en schaftketen.	BLZ-EVC stookte.	Aan de eis der arbeiders werd voldaan. Een 10-tal stakers werd op een ander werkobject tewerkgesteld.	2.
Transportbedr. Wed. Th. JONK te Purmerend.	Protest tegen het beleid van de bedr. leider, de lonen en de arbeidsvoorwaarden.	Er wordt bemiddeld door de Centrale Transportarbeiders Bond (NVV) en de Kath. Transp. arb. bond (KAB)	Conflict duurt voort.	3.
DUW-objecten Orvelterveld en Mantingerveld (gem. Westerbork)	Invoering nieuwe regeling t.a.v. het reisverlet.	BLZ-EVC stookte.	Conflict duurt voort.	4.

V o l g n o	Be- gin in vo- rige mnd.	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal arbeiders aan, dat in normale toestand werkzaam is.																																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
1.	30-10	726																																
		350																																
2.	26-11	33																																
3.																																		
4.																																		

350: Op 7/11 - 52 stakten
ong. 625 personen.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

BIJLAGE I

AANSLAG OP DE DEMOCRATIE

Drees bedreigt het Overheidspersoneel met broodroof

Het verbod van vredelievende organisaties voor Rijks-personeel, is door de P.v.d.A.-er Drees afgekondigd, gelijktijdig met het vrijlaten van de oorlogsmisdadiger Christiansen.

Ambtenaren, lid van de Communistische Partij, E.V.C. enz., zouden niet plichtsgetrouw kunnen zijn. In navolging van Colijn en De Geer bedreigt ook Drees deze ambtenaren.

En wie bleken de plichtsverzakers te zijn?

Fascistische officieren lieten hun post in 1940 in de steek en hielpen de vijand actief.

Colijn schreef tijdens de bezetting de pro-Duitse brochure "op de grens van twee Werelden".

De Geer deserteerde uit Londen en begaf zich vrijwillig in handen van de nazi's.

Achter het rookgordijn van het ambtenarenverbod werd het Staats- en regeerapparaat doortrokken van landverraders.

Nu, evenals in de tijd van Colijn en De Geer, wil ook de regering-Drees de communisten uit Rijksdienst ontslaan, terwijl dezelfde regering tientallen, die met de vijand hebben geheuld, in hoge regeringsfuncties en in het leger in ere herstelt.

Niet in het nationaal belang, maar op bevel van Washington dat liever met fascistten samenwerkt, is deze maatregel genomen.

De aanslag op de grondwettelijke organisatie-vrijheid is een stap naar de Amerikaanse fascisering van het staatsapparaat. Is tevens bedoeld als intimidatiepoging van de kiezers, die straks een nieuw parlement moeten kiezen.

Aan de belangen van Washington en plat verkiezingsbedrog wordt de democratie opgeofferd.

Democraten, arbeiders, hoe ook georganiseerd of politiek georiënteerd, neemt hiertegen krachtig stelling!

Leden en kiezers van de P.v.d.A., leden van het N.V.V., ziet waartoe de politiek van Drees c.s. leidt!

De fascistische vleugel in de KVP, onder leiding van Romme, wil nog verder op de weg van afbraak van onze grondwettelijke rechten.

Roept Romme een halt toe!

De communistische arbeiders, die de stoot gaven voor de heldhaftige Februaristaking, die vooraan stonden in de staking van Mei 1943 en de spoorwegstaking van September 1944, zijn niet de vijanden van ons volk, zijn niet Uw vijanden!

Zij hebben in de uren van gevaar, gevaar voor onze nationale zelfstandigheid en de democratie, metterdaad bewezen te weten wat hun plicht is.

De plichtsverzakers zijn zij, die ons land in een oorlogstroes trachten te brengen en ondergeschikt maken aan Amerika.

STRIJDT TEZAMEN VOOR DE INTREKKING VAN DEZE SCHANDELIJKE MAATREGEL!

STRIJDT VOOR VREDE, VRIJHEID, WERKEN EN WONINGEN!

Communistische Partij van Nederland.

BIJLAGE II

Uittreksel van het manifest: Vredesbeweging "De Derde Weg".

1. Zeer velen laten zich uit moeheid en angst zonder tegenstand inschakelen in de huidige politieke machtsstrijd. Men aanvaardt als een onontkoombaar noodlot de steeds slechter wordende internationale verhoudingen: de tegenstelling Oost-West schijnt onoplosbaar geworden. Er is in Nederland een niet grote groep, die zich geheel stelt aan de kant van "het Oosten". Er is een grote groep, die zich geheel stelt aan de kant van "het Westen". Alle grote politieke partijen zijn vastgelopen in het ene of het andere blok.
2. Er zijn ook mensen in Nederland, die zich niet willen neerleggen bij de feitelijke toestand, die met zich mee brengt een inschakeling bij het West-blok. Zij willen zich aan de consequenties van deze inschakeling niet willoos uitleveren.

En verder:

3. Nu Nederland door een eenzijdige voorlichting in pers, film en radio hoe langer hoe meer door de algemene angst en nervositeit wordt aangedast; nu zeer vele Nederlanders door Russenhaat zijn bevangen; nu men in een moe fatalisme zich nauwelijks meer verzet tegen de gevolgen van een oorlogsvoorbereiding en eventueel van een oorlogvoering; nu is het nodig, dat zij, die zich niet kritiekloos willen neerleggen bij de omstandigheden, die zich ook niet kritiekloos willen laten activeren voor de uitvoering van Amerika's eisen, samen zich beraden op de vraag:

Wat kunnen wij doen om het Nederlandse volk tot een zakelijker en zuiverder inzicht te doen komen en mede daardoor tot een andere, een sterkere weerbaarheid?

4. De beweging "De Derde Weg" wil allen bijeenbrengen, die het vonnis van twee-deling, dat bezig is zich aan de wereld te voltrekken, niet willen aanvaarden op grond van hun stellige overtuiging, dat deze twee-deling niets anders dan een derde wereldoorlog ten gevolge kan hebben.

En verder:

5. Als mogelijkheden om het Nederlandse volk te doordringen van de noodzakelijkheid van "De Derde Weg" noemen wij:
  - a) Heldere en zakelijke voorlichting over de wereldsituatie. Er moet tegengif geboden worden tegen de algemeen-gespropageerde visie.
  - b) Geregeld zal er de nadruk op moeten worden gelegd, dat in de huidige situatie met de strijd voor de vrede nauw verbonden is de strijd voor een diepgaande structuurverandering der maatschappij.
  - c) Zonder als groep principieel stelling te nemen in de kwestie van het "anti-militarisme" (radicaal pacifisme) zijn wij ervan overtuigd, dat het problematische en demonische van het huidige totalitaire militaire geweld ons allen blijvend behoort te verontrusten.
  - d) Het Nederlandse volk zal door ons steeds worden geconfronteerd met de constructieve pogingen, die worden aangewend om enige orde in de internationale chaos te brengen. Te noemen zijn hier onder andere:
De activiteit van Pandit Nehru en anderen, als bemiddelende factor in de wereldpolitiek,
het streven van de Quakers, voornamelijk in Amerika en Engeland, naar verzoening tussen Oost en West,
de werkzaamheid van hen die in de geest van de "Derde Weg" naar wereldfederatie streven.

En verder:

6. Nodig is, dat wij zakelijk en snel, ons steeds de situatie waarin ons volk verkeert voor ogen houdend, tot het inzicht komen, waarin wij het met elkaar eens zijn en welk geluid wij, als een gezamenlijk geluid, temidden van ons volk kunnen doen horen en waar mogelijk ook buiten de grenzen van ons land. Op belangrijke punten zal een radicaal en eensgezind geluid mogelijk blijken, dat de ban der twee-deling verbreken kan.
De Vredesbeweging "De Derde Weg" roept allen op, hun inzicht en wil tot dit doel te verenigen.

Daaronder volgen in het manifest de namen van de 51 ondertekenaars.
